

Jednota, čistota, božství

→ *Promluva Satja Sáí Báby ze 17. srpna 2005* ←

*V dětství člověk rozvíjí stravující zájem
o hru ve společnosti ostatních dětí.
V mládí a středním věku se zaplétá do světských záležitostí
a je hluboce ponořen do vydělávání peněz.
Ve vysokém věku nakonec vyžaduje to a ono,
aniž by v tom zralém období rozjímal o Bohu.
Tak marní své cenné lidské zrození.*

(báseň v telugu)

Na světě žijí milióny vzdělaných lidí. Od dítěte po vzdělaného člověka se všichni zajímají o četbu knih a nabytí poznání. Jaký však mají ze získaného knižního poznání prospěch? Takové vzdělání vám může pomoci jen zajistit živobytí. Všichni chtějí – od chudáka po milionáře – aby jejich děti měly dobré vzdělání. Aby rodiče svým dětem zajistili kvalitní vzdělání, jsou ochotni utratit jakoukoli částku a dokonce si peníze půjčují (i mimo své možnosti). Navzdory skutečnosti, že rodiče čelí mnoha obtížím pro vzdělání dětí, ty ke svým dobrodincům nechovají žádnou vděčnost. Neptají se: „Kdo se zasloužil o můj rozvoj? Kdo ze mě udělal to, co jsem dnes?“

Za takových okolností bychom se měli ptát na pravý smysl vzdělání. Člověk může prostudovat mnoho knih a zvládat různá odvětví poznání, ale těší se míru a klidu? Veškeré poznání, které nabýváme z knih, se může postarat jen o naše fyzické potřeby. Skutečností je, že pravé poznání je skryto v každém člověku. Ženy nezaostávají za muži v akademické dokonalosti. Lidé si myslí, že vzdělání jim dodává úctyhodnost a cenu. Navzdory svým akademickým úspěchům však postrádají pravou moudrost.

Známkou skutečného vzdělání je pokora. Jestliže člověk postrádá *vivěku* (rozlišování) a *vinaju* (pokoru), veškeré jeho vzdělání nemá cenu. Měli byste chápat,

že vaše vzdělání má být prospěšné společnosti a má ji rozvíjet. Jaký má ale společnost prospěch ze vzdělaných lidí? Ve skutečnosti se od společnosti učíte mnoho věcí a jsou vám užitečné. Rozlišovací schopnost, kterou mají i nevdělání, se však u takzvaně vzdělaných lidí dnes nenachází. Jestliže je pravý stav věcí takový, proč se tedy vzdělání lidé nafukují egem?

Mezi dnešními studenty je jen velmi málo pokory. Nemají žádnou úctu ke starším. Neuvědomují si svou odpovědnost ke společnosti. Jaký má smysl jen nabývat knižního vzdělání, jestliže člověk nectí starší a neslouží společnosti? Ten, kdo vede takový život, není věrný své vlastní přirozenosti. Chůze, mluva, čtení, psaní – vše začne být strojené. Je-li toto důsledkem akademického vzdělání, proč se vůbec chodí do školy? Každý student se musí ptát: „Co dělám na škole? Co bych dělat měl?“ Studenti mohou pochopit pravý smysl vzdělání jen tehdy, když se takto ptají sami sebe.

Pouhé knižní poznání není pravým vzděláním. Jedná se jen o převod toho, co je v knihách (*pustaka*) do hlavy (*mastaka*) a naopak. Tak se lidé zamotávají mezi *pustaku* a *mastaku*, aniž by skutečně porozuměli pravému významu vzdělání. Plýtvají časem ve snaze o knižní poznání, místo aby nabývali poznání praktické. V knihách je bez pochyby mnoho informací, ale jakému účelu poslouží, bude-li hlava naplněna smetím? Takovým vzděláním nemůžete nikdy dosáhnout vytouženého výsledku.

Totéž vysvětloval ve svém projevu náš hlavní host. „Jaký je konečný důsledek toho, že se všichni učí a studují?“, tázal se. Lidé utrácejí tisíce rupií za dosažení akademického vzdělání. Jakou roli dnes hrají vzdělanci ve společnosti? Přinášejí společnosti mír? Pokoušejí se dosáhnout proměny lidí? Ne. Nejsou ani schopni vštípit disciplínu vlastním dětem. Většina dětí může před svými rodiči předstírat dobré chování a pokoru, ale jakmile vyjde z domu, chová se jak darebáci.

Studenti by měli usilovat, aby získali ve společnosti dobré jméno. Dnešní vzdělání dělá děti materialistickými. Nepřipravuje studenty, aby se obraceli do nitra a naslouchali svému vnitřnímu hlasu. Každý by měl dosáhnout *átma prabódha* (poznání *átmana*). Takové je pravé vzdělání. Bez vědomí o vlastním Já je veškeré ostatní poznání neužitečné. Proč by měl člověk usilovat o takové vzdělání? Lidé se zabývají svým vlivem a mocí, neusilují o vyčištění mysli a srdce. Je to důsledkem moderního vzdělávání. Lidé se naučili mluvit laskavě, ale svá slova nepřevádějí v čin.

Vtělení lásky!

Učení opakováním obsahu knih není důležité. Měli byste vstřebávat podstatu (*gandha*) všech textů (*grantha*). To je právě vzdělávání. Lidé čtou množství knih, ale jaký to má smysl? Knihy jen citují, co řekli ostatní. To se máte učit? Měli byste naslouchat inspirativní mluvě svého vnitřního hlasu a dělit se o ni s ostatními. Takto dnes ale nikdo nepřemýšlí.

Vtělení lásky!

Musíte uvést do praxe alespoň jedno nebo dvě pravidla z toho, co jste se naučili a být příkladem ostatním. Existuje mnoho vzdělaných učenců, uplatňují ale to, co se naučili? Vypadají jako významní lidé, ale svým jednáním za moc nestojí. Vrcholem vzdělávání je charakter. Charakter bychom měli považovat za svůj životní dech. Vzdělání bez charakteru je neužitečné, jako napůl vařená rýže. Měli bychom uplatňovat alespoň jedno či dvě pravidla a teprve pak mluvit k ostatním.

V každé lidské bytosti jsou tři důležité principy: *manas* (mysl), *buddhi* (intelekt) a *átman* (vlastní Já). Jaká je podstata vlastního Já? Je všeprostupující. Právě vzdělání je to, co vychází ze srdce. Myšleno je duchovní srdce, nikoli fyzické. Jsou mnohé ušlechtilé duše, které dávají ideály společnosti, neboť své poznání převádějí v činy. Jestliže nejednáte podle základních pravidel, veškeré vaše vzdělání bude neužitečné. Záleží na tom, co děláte, ne na tom, co říkáte. Vaše jednání by mělo být příkladné, ať jdete kamkoli. Právě to mi dělá radost.

Šťěstí je sjednocení s Bohem. Vy nejste obyčejní smrtelníci, jste v podstatě božští. Abyste si uvědomili svou pravou přirozenost, uplatňujte to, co kážete. Jen tehdy můžete prožívat blaženost. Opravdu, pravou přirozeností člověka je blaženost. Proč byste se měli vzdávat toho, co je pro vás přirozené a vést umělý život? Ať se podíváte do kterékoli školy, studenti postrádají praktické znalosti. Důležité jsou pro ně jen znalosti z knih a sami se „knihami“ stávají.

Skutečné vzdělání je to, co pramení ze srdce. Srdce je pro lidskou existenci velmi důležité. Když se narodí dítě, nejprve lidé sledují srdeční rytmus. Měli byste se spoléhat víc na duchovní srdce než na fyzické. Jiný název pro duchovní srdce je svědomí. Udržujte své srdce čisté. O to byste měli hlavně usilovat. Co se udělá s láskou a čistotou v srdci, to vám přinese blaženost. Blaženost je ve skutečnosti skrytá v každém. Člověk si však tuto pravdu neuvědomuje. Měl by vyvíjet veškeré úsilí, aby projevoval vrozenou blaženost, která v něm je. Co je přirozeností této blaženosti? *Nitjānandam*, *parama sukhadam*, *kévalam džňānamúrťim*, *dvandvátítam* (Bůh je vtělením věčné blaženosti, je absolutní moudrostí mimo dvojice protikladů). Překračuje dualitu.

Dokud je člověk ponořen v dualitě, nemůže prožívat blaženost. Ze všeho nejdříve by člověk měl porozumět principu jednoty. Jednota vede k čistotě a čistota k božství. Pravou lidskou bytostí je ten, kdo usiluje o jednotu, čistotu a božství. Jinak není lepší než ptáci a zvířata. Očistěte své smysly a rozvíjejte jednotu. Všechny považujte za své bratry a sestry a žijte v harmonii. Na veřejných shromážděních slyšíme řečníky, jak oslovují posluchače jako bratry a sestry. Myslí ale opravdu to, co říkají? Nacházíte dnes mezi bratry a sestrami jednotu? Ne. Pravé štěstí spočívá v jednotě. Lidský život lze přirovnat ke stromu. Naše vztahy jsou jako větve a větvičky. Rozjímání o Bohu je jako květ, z něhož získáte plod blaženosti.

Studenti!

Jistě můžete nabývat světských vědomostí. Nespokojte se s tím však. Obráťte se do nitra a nabývejte i duchovního poznání. Jen tak můžete dosáhnout míru.

Vtělení lásky!

Láska je jádrem vzdělávání. Bez lásky je vzdělání umělé. Proto v první řadě rozvíjejte lásku. Pochopte, že vnitřní princip je stejný, ačkoli jsou těla rozdílná. Tohoto základního principu se držte a prožívejte blaženost (*ánandu*). Shromáždilo se vás zde velké množství. Pozornost všech se soustředila na Svámího. Stejným způsobem vždy zaměřujte mysl na božství. Rozjímejte o Bohu. Služte svým bližním.

Je-li někdo, kdo deset dnů hladověl, obsloužen dostatečným množstvím jídla, umíte si představit jeho radost. Vyschnou-li všechny nádrže a jezera až na dno, dokážete si představit radost, kterou přinese vytrvalý déšť. Podobně služte těm, kteří zoufale potřebují vaši pomoc. Přinášejte jim radost. Božství můžete dosáhnout jen službou. Lidský život je nejcennější. Člověk se ale chová jak zvíře a marní tak svůj život.

Studenti!

Jelikož jste *vidjárthové*, měli byste nabývat správných vědomostí (*vidjá*). Nemá smysl jen listovat knihami bez pochopení pravého významu *vidji*. Rozjímejte neustále nad základním životním principem. Bytostí je mnoho, ale božský princip je jeden a tentýž. Proto si uvědomte princip božství, který je ve všech bytostech v podobě *átmana*. *Átman* je *ádhára* (nosník) a tělo *ádhéja* (nesený). *Átmana* považujte za základ svého života a o vše ostatní bude postaráno.

Átmana by měl vidět každý. Takovou mocí jsou obdařeni všichni. Dotazujte se sami sebe, čeho jste dosáhli tím, že jste prošli množstvím objemných knih? Začalo vám to zmáhat srdce. Je-li toto výsledkem vašeho vzdělávání, proč

vůbec studujete? Ze všeho nejdříve rozvíjejte lásku. Máte-li v sobě lásku, stane se každý vaším přítelem. Není-li vaše srdce nasyceno láskou, váš život bude umělý. Bez lásky nemá život smysl. Bude-li se každý dělit o svoji lásku se sousedem, nezbude žádný prostor pro nenávisť. Dělte se o lásku se všemi a žijte jako bratři a sestry. Dnes nacházíte spory i mezi bratry a sestrami, protože postrádají řádné porozumění.

Lidé nerozumí pravému významu lásky. Jejich láska je poskvrněna fyzickými a světskými pocity. Když porozumíte principu lásky a rozvinete vztah lásky s láskou, budou všichni v jednotě. Védy praví: „*Sahasra šíršá puruṣah...*“ Znamená to, že všechny hlavy, všechny oči, všechny nohy jsou Jeho. Jakmile rozumíte principu jednoty, přítomnému ve všech, můžete žít v souladu s pravým duchem bratrství.

Naše ruce mají pět prstů a každý z nich má určitou povinnost, která se mu připisuje. Když prsty konají nějaký úkol, pracují v souladu a harmonii. Jednou vznikla mezi pěti prsty diskuse, který je mezi nimi nejvýznamnější. Palec prohlásil: „Beze mne je nemožné vykonat jakoukoli práci, proto jsem nejvýznamnější já.“ Nato se usmál ukazováček a řekl: „Podívej sem, ó palče! Jak můžeš provést nějaký úkol bez mé opory? Navíc jsem používán jako ukazovátka k označování. Proto jsem já významnější než ty.“ Prostředníček zasáhl: „To, co říkáte, nemá smysl. Já jsem mezi všemi prsty nejvyšší. Dva z vás na jedné straně a dva na straně druhé mi sloužíte jako pobočníci. Proto jsem nejvýznamnější já.“ Pak pronesl prsteníček: „Nad vaší nevědomostí se jen usmívám. Copak nevíte, že lidé mě zdobí zlatými prsteny, osázenými vzácnými kameny, jako je diamant, smaragd, topaz a jiné? Tudíž jsem vaším králem.“ Nakonec promluvil malíček: „Já jsem vždy vpředu, když se má někdo poučit a potrestat viník. Tak jsem vaším vůdcem a vy mě musíte následovat.“

Jak se prsty mezi sebou dohadovaly, zasáhlo srdce: „Ó, vy nevědomí! Každý z vás je stejně důležitý, jako ti ostatní. Jeden nemůže vykonat žádný úkol, není-li mezi vámi jednota a harmonie. Ve skutečnosti představujete pět lidských hodnot, které jsou jako pět životních dechů lidské bytosti.“ Když pět prstů uslyšelo tato moudrá slova, uvědomilo si svůj omyl a sklonilo se studem.

Hluboké dotazování odhaluje, že nejvýznamnější ze všech je srdce. Tělo, mysl a intelekt jsou pouhými nástroji. Proto by měl každý následovat ve veškerém svém úsilí rady srdce. Pochopte, že všichni jsou jedno a každý je stejně důležitý. Nebuďte sobečtí, že důležití jste jen vy. Neplýtvajte svým vzácným časem ve zbytečném diskutování. Buďte ke všem přátelští a výzvam života čelte v jednotě a harmonii.

Studenti!

Měli byste žít ideálním způsobem. Všechny ideály jsou ve skutečnosti skryté ve vás. Nedají se naučit z knih. Princip „Já“ je společný všem. Zeptá-li se někdo: „Kdo je Sái Bábá?“, odpovídám: „Já.“ Jestliže se někdo zeptá, kdo je prorektor, ten odpoví: „Já.“ Jediné slovo „Já“ reprezentuje princip *átmana*. Vědy prohlašují: *Ēkaméva advitíjam brahma* (Bůh je jediný bez druhého). Pravá duchovnost spočívá v poznání pravého Já. Vy ale nedokážete své pravé Já poznat, protože se ztotožňujete s tělem. Ztotožnění s tělem dává vyrůst egu. Člověk s egem nemůže poznat skutečnost. Vaše blaho i blaho ostatních bude zajištěno, když budete mít pevné přesvědčení, že všichni jsou Jedno. Rozvíjejte takový duch jednoty. Nemůžete předpokládat, že se ve vás projeví božství, dokud nebudete pěstovat jednotu.

Vědy vybízejí:

*Postupujme všichni společně, rostme všichni společně.
Zůstaňme všichni v jednotě a dělme se o své poznání.
Žijme spolu v přátelství a souladu.*

Někteří studenti se nedělí s ostatními ani o své cvičebnice. Jak mohou dosáhnout štěstí, jsou-li tak sebestřední a úzkoprsí? Všichni byste měli stát v jednotě. Tam, kde je taková jednota, je i blaženost.

Vtělení lásky!

Je jen jedna věc, kterou byste se měli naučit. Rozvíjet lásku. Stejný princip lásky je ve vás, ve mně a v každém. Já vidím v ostatních jen lásku. Proto jsou pro mne všichni stejní. Vy byste měli takové pocity lásky a rovnosti rozvíjet také. Všichni jsou jedno, chovejte se ke všem stejně. To byste se měli dnes naučit.

Vtělení lásky!

Spolu s nabýváním světského poznání usilujte o porozumění principu jednoty. Jen tak můžete dosáhnout jednoty a harmonie. Vezměte například tento růžový květ. Skládá se z mnoha okvětních plátků. Ke květině lze přirovnat i naše srdce a ctnosti k okvětním plátkům. Okvětní plátky růže mohou následujícího dne uvadnout a odpadnout, ale květ srdce zůstává vždy čerstvý. Symbolizuje princip jednoty.

Lidé uctívají *navagrahy* (devět planet), aby se dovolali jejich požehnání. Všimněte si, že mezi planetami je dokonalá jednota a harmonie.

(Bhagaván materializoval zakroužením ruky zlatý prsten, osázený devíti různými drahokamy.) Zde vidíte prsten *navaratna*. Kdo takový prsten nosí, bude chráněn devíti planetami, ať jde kamkoli. Rozvíjejte jednotu. Buďte odvážní a rozvíjejte nezbytnou sílu, abyste dokázali čelit nestálostem života. Nechci vám brát příliš mnoho času. Nechť se vše, co jste se zde naučili, vtiskne do vašeho srdce. Jen tak můžete dosáhnout míru a vaše vzdělání nabude smysluplnosti.

Vtělení lásky!

Svou láskou zalévám všechny. Buďte vždy sjednoceni a všechen čas prožívejte v blaženosti. Svým rodičům dělejte radost. Dali vám vaše tělo. Proto jim za tento dar vyjadřujte vděčnost. Jen tak můžete nalézt naplnění svého života.

(Bhagaván svou promluvu ukončil bhadžanem „Préma mudita manasé kahó“.)

U příležitosti Educare konference, v Prašánti Nilajam dne 17. srpna 2005